

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

**Міжрегіональне управління
Міністерства юстиції**

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@ca.minjust.gov.ua,
themis@ca.minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Міністерство юстиції з метою формування єдиної практики застосування законодавства у сфері державної реєстрації юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, фізичних осіб – підприємців та відокремлених підрозділів юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, повідомляє.

28 серпня 2025 року вводиться в дію Закон України № 4196-IX «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» (далі – Закон № 4196), який встановлює правові й організаційні засади функціонування юридичних осіб певних організаційно-правових форм у перехідний період, а також об'єднань юридичних осіб та забезпечує усунення суперечностей між положеннями Цивільного кодексу України (далі – ЦК) і нормами спеціального законодавства.

1. Відповідно до частини першої статті 13 Закону № 4196 забороняється створення юридичних осіб в організаційно-правових формах:

державного підприємства (державного комерційного підприємства, державного некомерційного підприємства, казенного підприємства);

комунального підприємства (комунального комерційного підприємства, комунального некомерційного підприємства);

спільного комунального підприємства;

приватного підприємства

іноземного підприємства»

дочірнього підприємства;

підприємства об'єднання громадян (релігійної організації, профспілки);

підприємства споживчої кооперації.

Тобто з 28 серпня 2025 року створення та відповідно проведення державної реєстрації юридичної особи із зазначенням однієї із вказаних вище організаційно-правових форм забороняється.

2. Через три роки та шість місяців з дня набрання чинності Законом № 4196 (тобто 28 серпня 2028 року) вводиться в дію частина друга статті 13

СЕД АСКОД
Міністерство юстиції України
№ 122900/8.4.3/32-25 від 27.08.2025
Підписувач Ференс Олена Миколаївна
Сертифікат [382367105294AF9704000000DE6401004C620803](#)
Дійсний з [29.10.2024 16:09:12](#) по [29.10.2025 16:09:12](#)

цього Закону, яка встановлює положення щодо **заборони внесення змін** до відомостей про державні підприємства (державні комерційні підприємства, казенні підприємства), комунальні підприємства, спільні комунальні підприємства, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – Єдиний державний реєстр), **крім:**

державної реєстрації припинення юридичної особи шляхом перетворення або ліквідації та пов'язаних з цим змін до відомостей про юридичну особу;

державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, пов'язаних із зміною керівника юридичної особи, або державної реєстрації зміни складу комісії з припинення, голови комісії або ліквідатора, керуючого припиненням;

державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, пов'язаних із передачею єдиного майнового комплексу державного підприємства до сфери управління Фонду державного майна України;

державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, пов'язаних із відкриттям провадження у справі про банкрутство такої юридичної особи.

3. Пунктом 10 статті 17 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 4196 встановлюється, що *протягом перехідного періоду*, передбаченого цим Законом, *статуту та внутрішні положення підприємств та їхніх правонаступників підлягають приведенню у відповідність із цим Законом.*

До моменту приведення статутів та внутрішніх положень підприємств у відповідність із цим Законом вони застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

Підприємства та їхні правонаступники звільняються від сплати адміністративного збору за проведення реєстраційних дій у зв'язку з приведенням їхньої діяльності у відповідність із цим Законом.

Відповідно до статті 1 Закону № 4196:

перехідний період – трирічний строк, що починається з дня введення в дію цього Закону;

підприємство – юридична особа, яка на день введення в дію цього Закону зареєстрована в організаційно-правовій формі державного підприємства (державного комерційного підприємства, державного некомерційного підприємства, казенного підприємства), комунального підприємства (комунального комерційного підприємства, комунального некомерційного підприємства), спільного комунального підприємства, приватного підприємства, дочірнього підприємства, іноземного підприємства, підприємства об'єднання громадян (релігійної організації, профспілки), підприємства споживчої кооперації.

Згідно з пунктом 14 статті 17 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 4196 з дня введення в дію цього Закону дія Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» поширюється на дочірні підприємства, іноземні підприємства, підприємства об'єднання громадян, підприємства споживчої кооперації, приватні підприємства у випадках, якщо відповідні правовідносини не врегульовані їхніми статутами та іншими законами. Якщо у перехідний період власник (уповноважений орган управління об'єктами державної власності, уповноважений орган місцевого

самоврядування) не прийняв рішення про припинення дочірнього підприємства, іноземного підприємства, підприємства об'єднання громадян (релігійної організації, профспілки), підприємства споживчої кооперації, приватного підприємства відповідно до цього Закону, до регулювання діяльності таких підприємств після завершення перехідного періоду застосовуються положення Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», що регулюють діяльність товариств з обмеженою відповідальністю, а статuti таких підприємств у частині, що суперечить Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», є недійсними.

Крім цього, пунктом 12 статті 17 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 4196 зазначено, що з дня введення в дію цього Закону юридичні особи, створені як об'єднання підприємств, керуються законодавством про об'єднання юридичних осіб незалежно від прийняття такими юридичними особами рішення про зміну найменування та державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі.

4. Законом № 4196 частину другу статті 16 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» (далі – Закон про реєстрацію) викладено в новій редакції, в результаті чого положення стосовно того, що організаційно-правова форма юридичної особи визначається відповідно до класифікації організаційно-правових форм господарювання, затвердженої центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері технічного регулювання, замінено на «організаційно-правова форма юридичної особи визначається відповідно до закону».

Крім цього, внесені зміни до статей 5 та 7 Закону про реєстрацію, відповідно до яких до повноважень Міністерства юстиції України віднесено затвердження та ведення словника організаційно-правових форм юридичних осіб для цілей ведення Єдиного державного реєстру та встановлено, що програмне забезпечення Єдиного державного реєстру має забезпечувати присвоєння коду організаційно-правової форми юридичній особі відповідно до словника організаційно-правових форм, що використовується для ведення цього Реєстру.

З метою врегулювання порядку ведення словника організаційно-правових форм юридичних осіб Міністерством юстиції України прийнято наказ від 29 липня 2025 року № 2075/5 «Про внесення змін до наказу Міністерства юстиції України від 06 липня 2012 року № 1014/5», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 31 липня 2025 року за № 1127/44533.

З метою затвердження Словника організаційно-правових форм юридичних осіб Мін'юстом було проаналізовано положення законів України з урахуванням змін, внесених Законом № 4196, та Державного класифікатора України «Класифікація організаційно-правових форм господарювання», затвердженого наказом Держспоживстандарту України від 28 травня 2004 року № 97 (зі змінами) (далі – Класифікатор), який до змін, внесених Законом № 4196, використовувався для визначення організаційно-правова форма юридичної особи.

За результатами проведеного аналізу Мін'юстом було видано наказ від 13 серпня 2025 року № 2203/5 «Про затвердження Словник організаційно-правових форм юридичних осіб».

Під час формування вказаного Словника Мін'юстом було взято за основу організаційно-правові форми, які в певний проміжок часу присвоювались юридичним особам, та застосовано такий підхід:

якщо закони України (в редакції станом на 28 серпня 2025 року) регулюють порядок створення юридичної особи з такою організаційно-правовою формою, вона була включена до розділу «*Діючі організаційно-правові форми*»;

якщо законами України (в редакції станом на 28 серпня 2025 року) не передбачається створення юридичної особи з такою організаційно-правовою формою, вона була включена до розділу «*Недіючі організаційно-правові форми*».

Нагадуємо, що відповідно до положень статті 9 Закону про реєстрацію до переліку відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі щодо юридичної особи, віднесено:

найменування юридичної особи, у тому числі скорочене (за наявності);
організаційно-правова форма.

Найменування юридичної особи повинно містити інформацію про її організаційно-правову форму (крім державних органів, органів місцевого самоврядування, органів влади Автономної Республіки Крим, державних, комунальних організацій, закладів, установ, а також випадку, передбаченого абзацом другим цієї частини) та назву (частина перша статті 16 Закону про реєстрацію).

Слід зазначити, що віднесення тієї чи іншої організаційно-правової форми до розділу «Недіючі організаційно-правові форми» жодним чином не тягне за собою необхідність вжиття юридичної особою, у відомостях Єдиного державного реєстру щодо якої вказана така організаційно-правова форма, будь-яких дій.

Разом з тим звертаємо увагу на те, що при проведенні державної реєстрації створення юридичної особи можуть бути застосовані виключно ті організаційно-правові форми, які включені до розділу «Діючі організаційно-правові форми».

Також інформуємо, що Словник розміщений на вебсайті Міністерства юстиції України у рубриці «Форми заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» за посиланням: <https://minjust.gov.ua/m/formi-zayav-u-sferi-derjavnoi-reestratsii-yuridichnih-osib-fizichnih-osib-pidpriemtsiv-ta-gromadskih-formuvan>.

5. Особливості припинення підприємств у перехідний період визначені статтею 14 Закону № 4196.

Так, протягом шести місяців з дня введення в дію цього Закону учасники (засновники) підприємства, уповноважений суб'єкт управління об'єктами державної власності *приймають рішення про припинення* підприємства (крім державних некомерційних підприємств), єдиним учасником (засновником) якого є держава, крім підприємств, щодо яких відкрито провадження у справі про банкрутство.

Уповноважений орган місцевого самоврядування *може прийняти рішення про припинення* підприємства, єдиним учасником (засновником) якого є територіальна громада (територіальні громади).

Таке підприємство припиняється в результаті перетворення або ліквідації.

Частиною третьою цієї статті встановлено, що:

державне комерційне підприємство, казенне підприємство перетворюється в акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, 100 відсотків акцій (часток) у статутному капіталі якого належать державі, або в державне некомерційне товариство;

комунальне комерційне підприємство перетворюється в акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, 100 відсотків акцій (часток) якого належать відповідній територіальній громаді, або в комунальне некомерційне товариство;

спільне комунальне підприємство перетворюється в акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю або в комунальне некомерційне товариство із збереженням пропорцій участі відповідних територіальних громад.

Припинення підприємства здійснюється в порядку, встановленому законодавством, з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

6. Пункту 11 статті 17 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 4196 встановлюється, що державні та комунальні некомерційні підприємства протягом перехідного періоду, передбаченого цим Законом, замінують у своїх найменуваннях слова «державне некомерційне підприємство» або «комунальне некомерційне підприємство» відповідно словами «державне некомерційне товариство» або «комунальне некомерційне товариство».

Зміна організаційно-правової форми юридичної особи з державного некомерційного підприємства або комунального некомерційного підприємства на відповідно державне некомерційне товариство або комунальне некомерційне товариство здійснюється державним реєстратором юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань під час державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі, щодо її найменування, передбачених абзацом першим цього пункту, без подання окремої заяви та без справляння адміністративного збору.

Зміна найменування державного або комунального некомерційного підприємства відповідно до вимог цього пункту не вважається його перетворенням.

Для проведення державної реєстрації таких змін заявником подається пакет документів, передбачений частиною четвертою статті 17 Закону, а саме:

1) заява про державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі;

2) примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) рішення уповноваженого органу управління юридичної особи про зміни, що вносяться до Єдиного державного реєстру;

3) установчий документ юридичної особи в новій редакції.

Вимоги до оформлення документів, що подаються для державної реєстрації, закріплені в статті 15 Закону про реєстрацію.

Слід зазначити, що такі організаційно-правові форми як «державне некомерційне товариство» та «комунальне некомерційне товариство» запроваджені саме Законом № 4196.

Також слід звернути увагу на те, що Класифікатор, який використовувався для визначення організаційно-правової форми юридичної особи, містить такі організаційно-правові форми як «державне підприємство» та «комунальне підприємство» і не містить таких форм як «державне некомерційне підприємство» та «комунальне некомерційне підприємство».

Поряд з цим, положення Господарського кодексу України містили норми про те, що державні підприємства можуть діяти як державні комерційні підприємства, державні некомерційні підприємства (стаття 73), а комунальні підприємства – як комунальне комерційне підприємство та комунальне некомерційне підприємство (стаття 78).

Враховуючи практику застосування вказаних положень, вказівка на те, що таке підприємство є комерційним чи некомерційним, могла бути включена до найменування такого підприємства, або міститися виключно в його установчому документі.

Просимо вищезазначену інформацію довести до відома суб'єктів державної реєстрації та провести відповідну роз'яснювальну роботу.

Заступник Міністра

Олена ФЕРЕНС